

ЗНАННЯ ПІДЛІТКІВ ЩОДО ВЖИВАННЯ ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН

Олексій Анатолійович Мурашкевич
м.Луганськ

Соціально-психологічні риси підліткового та раннє юнацького віку обумовлюють високу вірогідність початку вживання психоактивних речовин.

В статті описані деякі результати діагностичного дослідження, одним з завдань якого було з'ясування особливостей щодо знань підлітків 8-9-х класів стосовно наркотиків.

Коротко охарактеризовано такі когнітивні особливості сучасних підлітків, як «псевдообізнаність» з видів наркотиків, актуальність особистісних та мікросоціальних причин вживання ПАР, переважання в структурі знань наслідків вживання ПАР для фізичного здоров'я, незнання про те, що слабоалкогольні напої здатні викликати залежність.

Ключові слова: психоактивні речовини, підлітки, знання, особливості, профілактика.

Закономірним на сучасному етапі розвитку української держави є загострення визначених кризових явищ серед населення. Нестабільна соціально-економічна ситуація, політичні трансформації, стрімкий розвиток інформаційного суспільства сприяють зміні матеріального та соціального стану українців, культурним та моральним перетворенням. Природно, що через свою вразливість дитяче та підліткове середовище першим відчуває вплив різноманітних негативних факторів.

Дослідники (В.Оржеховська, О.Пилипенко, О.Сердюк, Т.Федорченко, Б.Лазоренко, О.Балакірева) відзначають, що в Україні має місце поширення підліткового вживання тютюну, алкоголю, нелегальних наркотиків.

Підлітковий та ранній юнацький вік (13-16 років) обумовлює високу вірогідність початку вживання психоактивних речовин (далі – ПАР). З одного боку це вік випробування сил, меж та ресурсів власного організму, реакція «групування» та «відчуття дорослості», з іншого – вироблення власних поглядів та переконань з приводу того, що таке асоціальна та моральна поведінка, прийняття на себе дорослих моделей поведінки, формування свідомого ставлення до вживання психоактивних речовин.

За даними дослідження [2], близько 45-85% 11-16-річних коли-небудь вживали алкоголь; 30-75% – курили; 10-25% 13-16-річних респондентів вживали нелегальні наркотики. Тобто, кількість учнівської молоді віком 13-16 років, яка наркотизувалася кілька разів на місяць сягає щонайменше 10-20%.

Підтверджують вказані негативні факти результати останнього «Європейського опитування учнівської молоді щодо вживання алкоголю та наркотичних речовин», проведеного Українським інститутом соціальних досліджень імені Олександра Яременка. В ньому зазначається, що вживання алкогольних напоїв протягом останніх 30 днів перед опитуванням зазначили 62% учнів (62% хлопців та 61% дівчат), а найбільш вживаними серед молоді віком 15–16 років із заборонених наркотиків є марихуана або гашиш (14% учнівської молоді вживали марихуану впродовж життя); транквілізатори або заспокійливі (4% опитаних) та інгалянти (3% опитаних) [6].

Актуальність вищезазначеної соціально-педагогічної проблеми вимагає удосконалення профілактичних програм, які повинні будуватися на даних діагностики рівня вживання ПАР учнями.

Враховуючи те, що триада елементів – знання, ставлення, поведінка – нерозривно пов'язані один з одним та формують життєву позицію підлітка в питанні стосовно ПАР, ми вирішили провести соціально-педагогічне дослідження, направлене на виявлення рівня вживання ПАР учнів 8-9-х класів, одним з завдань якого було з'ясування особливостей щодо знань підлітків стосовно наркотичних речовин.

Метою нашої статті є виокремлення особливостей в структурі знань підлітків стосовно ПАР, виявлених під час проведення діагностичного дослідження.

Аналіз наукової літератури показує, що питання причин

та наслідків підліткового вживання психоактивних речовин висвітлені в роботах Н.Максимової, В.Оржеховської, Д.Колесова, І.Пятницької, В.Бітенського, Б.Херсонського, К.Лисецького; усвідомлення єдиної сутності тютюнопаління, вживання алкоголю, нелегальних наркотиків, токсичних речовин підлітками аналізувалися Н.Бурмакою, І.Шивою, Н.Сиротою, В.Ялтонським, О.Пилипенко, Б.Лазоренко; сутнісні характеристики залежності від психоактивних речовин описані А.Макеєвою, Д.Снікеєвою, Л.Горбатенко, А.Родіоновим та В.Родіоновим, Н.Куреком, В.Менделевичем.

Анкетування, аналіз результатів якого наводиться нижче, проводилось в загальноосвітніх школах на території Ленінського та Каменобродського районів м.Луганська, смт.Станиця Луганська (Луганська область), м.Кремінна (Луганська область), м.Суходільськ (Луганська область), м.Ровеньки (Луганська область), м.Комсомольськ (Полтавська область), м.Калуш (Івано-Франківська область).

Основна вибірка сукупність становила 570 старшокласників, з них 263 хлопців та 307 дівчат (в середньому по 65 осіб з кожної території). Всі підлітки мають схожі вікові та соціально-психологічні характеристики, умови проживання та навчання.

Щоб забезпечити конкретизацію даних, речовини були розбиті по категоріям: нікотин (іноді для більшої ясності в окремих питаннях ми використовували слово «тютюн»), слабоалкогольні напої, міцні алкогольні напої, заборонені законом наркотичні речовини (далі – ЗЗНР), медичні препарати, що мають наркотичний ефект (далі – МПМНЕ), токсичні речовини.

При цьому три групи речовин – нікотин, слабоалкогольні та міцні алкогольні напої – розглядалися як легальні, а інші три групи – ЗЗНР, МПМНЕ та токсичні речовини – ми відносили до нелегальних.

Перш за все нас цікавило, які речовини сприймаються підлітками як наркотичні. Відповіді на відкрите питання «Які наркотичні речовини Ти знаєш?» показують, що в п'ятірку найбільш відомих старшокласникам речовин увійшли: 1. Препарати коноплі («конопля», «анаша», «гашиши», «марихуана», та жаргонні назви «травичка», «драп», «план», «дурь», «шмаль»). 2. Кокаїн; 3. Героїн. 4. Нікотин («тютюн», «сигарети»). 5. Алкоголь.

Ми вважаємо такі результати логічними, бо тютюн та алкоголь є легальними наркотиками, які мають місце в нашому суспільстві, з процесом та результатами їх вживання підлітки з малих років достатньо ознайомлені. Щодо заборонених наркотиків: конопля є найпоширенішим нелегальним ПАР в Україні; вживання коноплі, ідеї її легалізації агресивно поширюються через музику, кінематограф, Інтернет; кокаїн та героїн також дуже часто фігурують в фільмах та комп'ютерних іграх, які популярні серед старшокласників.

Коментуючи відповіді на це питання, зазначимо, що: по-перше, значна кількість респондентів не ідентифікують жаргонну назву наркотика з самим наркотиком. Наприклад, зважаючи на те, що «марихуана», «конопля» й «травка» – це по суті одна й та ж сама психоактивна речовина, немала кількість людей перелічувала їх окремо, через кому.

По-друге, у відповідях обох груп нами були зафіксовані згадування неіснуючих речовин, наприклад: «коклюш», «фокс», «амфовітаміни», «ЛСДС», «туфельки», «дроген», «метродолт», помилкові назви медичних препаратів, що мають наркотичний ефект («Травмадол», «Катерфін»).

По-третє, нами виявлено приписування наркотичних властивостей тим явищам та речовинам, що їх не мають: «музичні наркотики» та «ДДТ».

По-четверте, підлітки помилково вважають засоби вживання наркотику самим наркотиком: «баян», «бульбулятор», «голки», «шприци».

Все вищезазначене свідчить про бажання підлітка виглядати

«обізнаним» в питанні наркотиків перед іншими, хоча насправді це не так. Факт перелічування великої кількості назв наркотиків (до того ж не завжди правильних) не говорить про те, що підлітки дійсно з ними знайомі або їх вживають (як помилково передчасно вважають деякі педагоги та батьки). Саме таку «псевдообізнаність» у видах наркотиків ми вважаємо першою когнітивною особливістю підлітків стосовно ПАР.

Спираючись на цю «псевдообізнаність», вважаючи, що старшокласники «все знають про наркотики», соціальні працівники та педагоги будують профілактичні програми, які в результаті не попереджують вживання ПАР, а навпроти – провокують зайвий інтерес.

Знання про причини вживання психоактивних речовин виступають першим елементом, що у підсумку формує життєву позицію підлітка стосовно ПАР. Відповіді на питання «Як Ти вважаєш,

чому люди починають вживати тютюн, слабоалкогольні напої, міцні алкогольні напої, ЗЗНР, токсичні речовини, МПМНЕ?» були для нас важливими тому, що дали змогу побачити, які причини вживання є актуальними на думку самих підлітків, а не батьків або спеціалістів.

Всі причини, вказані у переліку (див. табл. 1), ми розподілили на 4 типи: особистісні, до яких увійшли варіанти відповідей з анкети «незнання про шкідливі наслідки», «щоб відчути себе дорослим та показати це перед іншими», «від нічого робити», «просто так, через цікавість»; сімейні («приклад батьків або брата/сестри») та «через проблеми в стосунках з батьками»; мікросоціальні («через проблеми з однолітками») та «підпадають під вплив в компанії») та соціальні («піддаються впливу реклами», «тому що так прийнято в нашому суспільстві»).

Таблиця 1.

Блок причини для аналізу	Варіанти відповідей у питанні в анкеті	Кількість підлітків, що обрали відповідь, %
Особистісні	А) незнання про шкідливі наслідки;	33
	В) щоб відчути себе дорослим та показати це перед іншими;	79
	Є) від нічого робити;	35
	І) просто так, через цікавість;	48
Мікросоціальні	Ж) підпадають під вплив в компанії;	71
	Е) через проблеми з однолітками;	30
Сімейні	Б) приклад батьків або брата/сестри;	57
	З) через проблеми в стосунках з батьками;	24
Соціальні	Г) піддаються впливу реклами;	27
	Д) тому що так прийнято в нашому суспільстві;	25
Інше	К) важко відповісти;	12

З наведеною таблицею видно, що з точки зору самих підлітків, початок вживання ПАР більше всього пов'язаний з певними характеристиками особистісної поведінки та міжособистісних стосунків з найближчим оточенням ровесників. На нашу думку, актуальність особистісних та мікросоціальних причин вживання ПАР є наступною когнітивною особливістю.

Якщо аналізувати частоту виборів, то в п'ятірку найпоширеніших причин, на думку підлітків, увійшли: 1. Щоб відчути себе дорослим та показати це перед іншими; 2. Підпадають під вплив в компанії; 3. Приклад батьків або брата/сестри; 4. Просто так, через цікавість; 5. Від нічого робити.

Відомо, що незнання про наслідки вживання ПАР певним чином може провокувати їхнє вживання. В спеціальних шкільних дисциплінах велика увага приділяється саме наслідкам вживання ПАР (як правило, довгостроковим), багато профілактичних програм побудовані на цій основі.

Отже, ми планували в'ясувати, наскільки добре розбираються підлітки в наслідках вживання психоактивних речовин. Для цього було розроблене відкрите питання «До яких конкретних наслідків може призвести вживання...?»

Ми розділи всі відкриті варіанти відповідей на три категорії: ті, які стосуються наслідків вживання ПАР для фізичного здоров'я (фізичні), ті, які для психічного здоров'я (психічні), та наслідки, що впливають на стосунки з оточуючими, поведінку або майбутнє людини, цю категорію ми назвали «соціальні».

Наприклад, до фізичних наслідків ми відносили такі: рак легень, цироз печінки, загинуть клітин мозку, імпотенція, виразка шлунку, серцево-судинні захворювання тощо; психічні: порушення нервової системи, загальмований інтелект, психічні порушення, залежність тощо; соціальні: конфлікти, агресивність, насильство, кримінальна відповідальність, вплив на майбутніх дітей тощо. Ми отримали наступні результати: фізичні – 37%, психічні – 14%, соціальні – 5%, варіант «важко відповісти» – 37%.

7% старшокласників перелічили позитивні наслідки вживання різних психоактивних речовин («розкутість», «розслаблення», «сміх», «гарний настрій» й т.п.). Ці наслідки стосувалися лише двох груп речовин: слабоалкогольних напоїв та заборонених законом наркотичних речовин (препарати коноплі). В цих групах речовин короточасні наслідки не так важливі для підлітків, бо

непомітні, а довгострокові невідомі, бо ні серед ровесників з їх оточення, ні у них самих немає достатнього стажу вживання, наприклад, для виникнення залежності.

Загалом, аналізуючи відповіді, слід зазначити, що хлопці менш конкретні, ніж дівчата, їх знання в цілому більш поверхові: вони зазначають наслідки, але сумнівно, чи дійсно вони розуміють їхню сутність «рак», «захворювання», «печінка» тощо.

Із даних, наведених вище, ми бачимо: більше всього наслідків, які знають старшокласники, стосуються фізичного здоров'я. (Великий процент варіанту «важко відповісти» був отриманий за рахунок незнання, до яких наслідків призводить вживання медичних препаратів, що мають наркотичний ефект та токсичних речовин). Саме перевагу в структурі знань підлітків наслідків вживання ПАР для фізичного здоров'я ми вважаємо особливістю.

Це не дивно, бо більшість профілактичних програм, які проводяться соціальними працівниками, педагогами, побудовані на підходах, що викривають наслідки вживання ПАР саме для фізичного здоров'я. Ця профілактична робота не враховує важливості розуміння та сприйняття підлітками також наслідків, що стосуються зовнішнього вигляду, психічних та соціальних, які можуть бути для них більш актуальні, ніж віддалені у часі фізичні.

Погоджуючись з дослідниками, які вказують на низьку ефективність роз'яснення підліткам наслідків вживання ПАР для фізичного здоров'я (К.Лисецький [4], Д.Колесов [3], Л.Анісімов [1], Н.Максимова [5]), ми знаходимо підтвердження цьому і в нашому дослідженні: наприклад, відповіді «слабоалкогольні напої – це отрута для організму», «куріння знищує серце», «після алкоголю висихають клітини головного мозку» пишуть ті, хто вказав, що регулярно вживають ці ПАР.

З іншого боку, цікаво відзначити, що 10,7% дівчат вказали на наслідки, що стосуються зовнішнього вигляду (вплив паління на шкіру, зуби, запах з роти, вплив алкоголю на «красоту» тощо). Також в анкетах відобразився вплив ПАР на народження здорових дітей, репродуктивне здоров'я взагалі. Тобто ці аспекти теж мають міститися в профілактичних програмах для старшокласників, особливо дівчат.

Соціальні наслідки в основному стосувалися насильницької поведінки та порушення закону. Вважаємо, це також актуальною інформацією, яка має бути донесена до учасників профілактич-

них програм, бо як наслідок вживання ПАР підліток може стати не тільки порушником, але й жертвою (починаючи від адміністративної відповідальності за розпиття слабоалкогольних напоїв, закінчуючи тим, що «хлопці з'валтували дівчину, яка була у стані сп'яніння», як було зазначено в одній з відкритих відповідей).

Наступним важливим кроком у аналізі знань підлітків для нас було в'янути, чи розуміють вони єдину сутність легальних та нелегальних речовин? Тому в анкеті ми запропонували питання «Чи має щось спільне вживання тютюну, алкоголю й вживання наркотиків, які колять шприцом?»..Відповіді розміщено у таблиці 2.

Таблиця 2.

Варіанти відповіді анкети	Кількість підлітків, що обрали варіант, %
А) так, багато спільного, бо це все вживання наркотичних речовин з схожими стадіями та наслідками;	11
Б) так, вживання кожної з речовин руйнує здоров'я;	42
В) так, вживання багатьох з речовин викликає залежність;	26
Д) немає спільного, бо тютюн та алкоголь – це не наркотики;	7
Е) немає спільного, бо вживання тютюну, алкоголю не викликає залежності та «ломки», а після того, що колять залежність є;	8
Є) важко відповісти;	6

Варіант А), ми вважаємо, свідчить про високий рівень знань стосовно цього питання, тобто 11% добре розуміють єдину сутність різних ПАР.

Як і очікувалось, найбільше уваги підлітками було приділено варіанту відповіді, пов'язаному з фізичним здоров'ям («так, вживання кожної з речовин руйнує здоров'я»), бо на уроках «Основ здоров'я» й подібних дисциплін, з соціальної реклами та профілактичних програм, вони знають, що наркотики шкодять здоров'ю. Нас здивував факт того, що навіть не дивлячись на вищезазначене, достатньо високий процент підлітків взагалі не вважають нікотин та алкоголь наркотиками (7%) або ускладнилися дати відповідь (6%). Можливо, така ситуація викликана тим, що часто через засоби масової інформації легальні наркотичні речовини висвітлюються скоріше як продукти споживання, ніж наркотики. У підлітка виникає когнітивний дисонанс з приводу того, що наркотики – це щось «жахливе», «шкідливе», «небезпечне», «ін'єкційне», й він бачить, що тютюн та алкоголь не відповідають таким характеристикам, бо їх рекламують, їхнє вживання дозво-

лене.

Крім того, 8% не вважають, що нікотин та алкоголь викликають залежність та абстинентний синдром. Наше дослідження показало, що загалом обізнаність дівчат у цьому питанні вище, ніж у хлопців.

Залежність від психоактивних речовин є однією з важливих характеристик, про які повинні знати молоді люди. Вона уявляє собою не тільки певний фізичний дискомфорт, але й вимушеність людини, що вживає наркотики, підкоряти свій стиль життя під певні стереотипні моделі поведінки, а в підлітковому віці цінується незалежність, можливість роботи власний вибір та самостійні вчинки, що само по собі суперечить вимушеній залежності від речовин.

Отже, ми вирішили дізнатись, як підлітки розуміють, що таке залежність від ПАР. Ми включили до анкети питання, в якому потрібно продовжити фразу: «Залежність від наркотичних речовин – це стан. ... Варіанти відповідей та результати розміщені у таблиці 3.

Таблиця 3.

Варіанти відповідей анкети	Кількість підлітків, що обрали варіант, %
А) коли людина постійно тратить гроші на придбання наркотичних речовин;	24
Б) коли людині не добре тілесно та психологічно без вживання наркотичних речовин;	18
В) коли людина лише іноді може вживати наркотичні речовини;	6
Г) який настає під час вживання «важких» наркотичних речовин та супроводжується «ломкою»;	15
Д) коли людина втрачає інтерес до інших справ, окрім вживання наркотичних речовин;	20
Е) коли людина нічого не пам'ятає після прийому наркотичних речовин;	10
Є) важко відповісти;	7

Відповідь «залежність – це стан, коли людині не добре тілесно та психологічно без вживання наркотичних речовин» ми вважаємо найбільш місткою та максимально об'єктивно, що відображає значення терміну, тому 18% підлітків, які обрали її, мають високий рівень.

При цьому майже кожен четвертий підліток асоціює залежність з необхідністю людини постійно тратити гроші на придбання наркотичних речовин, а кожен п'ятий з втратою інтересу до інших справ, окрім вживання ПАР.

Ми бачимо, що більшість опитаних нечітко розуміють, що таке залежність від наркотиків, хоча відповіді відбивають фізичні, психологічні та соціальні характеристики цього явища, але все ж такі 13% не мають адекватних уявлень (підліток взагалі не зміг відповісти на питання, а також вибір неправдивого формулювання «коли людина лише іноді може вживати наркотичні речовини»). Тому саме інформація про залежність від наркотиків може бути тим актуальним інформаційним повідомленням, яке буде використовуватися в профілактичних програмах.

Відповіді на наступне питання також певним чином повинні впливати на зміст профілактичних програм, бо воно уточнює, наскільки українські старшокласники розбираються в адиктивному потенціалі тих чи інших ПАР. Ми включили до анкети питання: чи потрапляє людина в залежність, коли вживає...(6 груп ПАР)?

Цікавим є той факт, що дуже небагата кількість підлітків розуміє адиктивний потенціал слабоалкогольних напоїв (23%). Незнання про те, що слабоалкогольні напої здатні викликати залежність ми розглядаємо як особливість в структурі знань сучасних підлітків стосовно ПАР.

Старшокласники найбільше впевнені в тому, що нікотин та ЗЗНР викликають залежність. Так, щодо нікотину – 79%, а щодо ЗЗНР – 86%. Той факт, що далеко не всі опитані відповіли, що заборонені законом наркотичні речовини викликають залежність, скоріш за все, відображає точку зору, що поширені в молодіжному середовищі препарати коноплі (а також деякі синтетичні наркотики), які сприймаються як «легкі», залежності не викликають.

Щодо міцних алкогольних напоїв та МПМНЕ результати схожі: 6 з 10 підлітків вважають, що вони викликають залежність (65% та 60% відповідно). Трохи більше половини опитаних (51%) вірять, що токсичні речовини здатні викликати залежність. Особлива увага має приділятися тим старшокласникам, які взагалі не змогли відповісти на це питання: варіант «важко відповісти» обрали 13%.

Врахування вищезазначених результатів дослідження та визначених когнітивних особливостей буде важливим під час створення науково обґрунтованої системи соціально-педагогічної профілактики вживання ПАР учнівською молоддю в діяльності

центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Отже, аналізуючи знання старшокласників стосовно вживання психоактивних речовин, можна зробити наступні висновки:

1. Вживання психоактивних речовин підлітками є актуальною соціально-педагогічною проблемою, її пріоритетною стратегією подолання має бути профілактика, змістовний компонент якої повинен будуватися на даних діагностики.

2. Найбільш відомими наркотичними речовинами для українських підлітків є препарати коноплі, кокаїн, героїн, нікотин та алкоголь. Тютюн та алкоголь є традиційно поширеними в Україні легальними наркотиками, а інформація про нелегальні речовини агресивно поширюється через ЗМІ, фільми, комп'ютерні ігри, які популярні серед молодого покоління.

3. «Псевдообізнаність» з видів наркотиків, актуальність осо-

бистісних та мікросоціальних причин вживання ПАВ, переважання в структурі знань наслідків вживання ПАВ для фізичного здоров'я, незнання про те, що слабоалкогольні напої здатні викликати залежність є когнітивними особливостями сучасних підлітків стосовно психоактивних речовин.

4. Врахування вищезазначених результатів дослідження та визначених когнітивних особливостей буде важливим під час створення науково обґрунтованої системи соціально-педагогічної профілактики вживання ПАВ учнівською молоддю в діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Подальший науковий пошук в контексті означеної проблеми необхідно зосередити на вивченні особливостей ставлення підлітків до психоактивних речовин та людей, які їх вживають.

Література

1. Анисимов Л.Н. Профилактика пьянства, алкоголизма и наркомании среди молодежи / Леонид Николаевич Анисимов – М.: Юрид. литература, 1988. – 176 с.
2. Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді: монографія / [О.М.Балакірева, Н.О.Рингач, Р.Я.Левін та ін.] – Київ: Укр. ін-т соц. дослідж. ім.О.Яременка, 2007. – 128 с.
3. Колесов Д.В. Антинаркотическое воспитание: Учеб. пособие. – 4-е изд., испр. / Дмитрий Васильевич Колесов – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2003. – 224 с.
4. Лисецкий К.С. Психологические основы профилактики наркотической зависимости личности: автореф. дис. на здобуття наук ступеня д-ра психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогическая психология» / Константин Сергеевич Лисецкий. – Российский государственный гуманитарный университет. – М., 2008. – 46 с.
5. Максимова Н.Ю. Психологічні фактори узалежнення неповнолітніх від алкоголю і наркотиків та засоби його попередження: дис. ... доктора психол. наук: спец. 19.00.07. «Педагогічна та вікова психологія» / Наталія Юріївна Максимова. – К.: АПН України, Інститут психології ім. Г.С.Костюка, 1998. – 468 с.
6. Рівень і тенденції поширення тютюнокуріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед учнівської молоді України / [О.М.Балакірева (кер. авт. кол.), Т.В.Бондар, Н.О.Рингач та ін.] – Київ: УІСД ім.О.Яременка, 2008. – 152 с.

Социально-психологические черты подросткового и раннее юношеского возраста обуславливают высокую вероятность начала употребления психоактивных веществ.

В статье описаны некоторые результаты диагностического исследования, одним из заданий которого было выяснение особенностей относительно знаний подростков 8-9-х классов о наркотиках.

Коротко охарактеризованы такие когнитивные особенности современных подростков, как «псевдоосведомленность» о видах наркотиков, актуальность личностных и микросоциальных причин употребления ПАВ, преобладание в структуре знаний последствий употребления ПАВ для физического здоровья, незнание о том, что слабоалкогольные напитки способны вызывать зависимость.

Ключевые слова: психоактивные вещества, подростки, знания, особенности, профилактика.

Social-psychological specifics of teenage and adolescent age determine the high probability of beginning of drugs misuse.

The author of the article has provided some results of diagnostic research, one of the tasks of which was to define the cognitive knowledge of teenagers from 8-9 forms about drugs.

Such cognitive features, as «false-awareness» about the types of drugs, actuality of personal and micro-social reasons of drugs misuse, predominance in the structure of knowledge a consequences of the use of drugs for a physical health, ignorance that low-alcoholic drinks are able to cause dependence have been shortly described.

Key words: drugs, teenagers, knowledge, features, prevention.